

GESCHICHT VUN DER JUGEND

KONFERENZ, ENTENTE DES GESTIONNAIRES DES MAISONS DE JEUNES
LËTZEBUERG, 5. JULI 2018

ROGER SEIMETZ

(An dësem Text fir den Internet hunn ech Passagé materageholl, déi en der Ried, wéint der Virtragszäit, net draworen. RS.)

All Mënsch, zënter dem *Erectus*, zënter dem *Afarensis*, leeft a sengem Lieweszyklus duerch d'Phase vun der Jugend. dem *Jonktem*. De Jugendalter. D'*adolescence*. D'*youth*.

Froen, déi ech mer an historeschem Kontext stellen, dréine vrun allem rondëm zwou hirer: *Wat ass d'Jugend? Wéini ass se?*

Wat ass mäi chronologesche Kader? Am grouse ganze vun de Griiche bis haut. An nëmmen an Europa. A 15 Minutten! Bal souwéi "Europa an engem Dag fir 5 \$".

"A menger Jugend wier sou eppes ni virkomm", seet de Volleksmond. Ech géif allerdéngs soen, de Volleksmond vergësst, datt all Erwuessenen eng Kéier jonk war. "wat ass dat haut fir eng Jugend!" – Eh ben, d'Jugend ass net anescht wéi virun Dausende vu Joren. Oder dach? Eng Grëtz dach, well se mat der Zäit gaangen ass.

Wéini ass de *Jonktem* eriwwer? No engem rituelle Passage? No "fréiem" Schoulofschloss? Oder wann ee well am Berufsliewen drastécht wéi an engem Erwuessecarcen?

Wien ass dee Jugendlechen: nach e Schüler, schonn e Stodent? Beim Militär oder beim Zivildéngscht? An der Ausbildung, an der Léier oder wänzelt e sech mat der Playstation op räichen Elteren hirer Liederfotell, well, finanziell onofhäng, säi Bett gemaach ass?

Jugend, da's diachronal Sechlassléisen, Selbstresponsabilitéitsichen, Sechupassen, eng revolutionär Avantgardsinn oder einfach nëmme rebellesch.

Jugend, e soziale Changement tëscht zwee Liewesalteren: Kandheet an Erwuessesinn. Zënter den 1980er allerdéngs schénge

d’*Kand* méi Importenz ze kréie wéi de Jugendlechen, dee *seng* deels analog mat haut an de Joren 1895-1905 kritt huet.

Fënnef Kapitele schloen ech op, éischer Kapitelcher, a puchen eis direkt an d’Geschicht vun der Jugend vun den “alen” Griiche bis, *grosso modo*, “haut”.

Ass et eng Jugendzäit ginn?, ass eng Fro, déi mer eis gängeg stellen, nieft deene Froen, ob et déif *Differenzen tëscht Meedercher a Jonge* gëtt, *Konflikter tëscht Jugendlecher an Erwuessener*, *Jugendkonflikter ënnereneen* an een Iwwergank, ee Passage vun der Kandheet an d’Jugend a vun der Jugend an d’Erwuesseginn.

Eng Geschicht vun der Jugend schreiwen, verzielen, heescht, de Jonktem vu ville Perspektiven aus beliichten, éischt Kommioun, Rites de passage, Militärdéngscht, Revolt a Revolutioun, Gewalt, Syndikalismus ... well iwwerall *do* fanne mer s’erëm, grad wéi am Ënnerscheid vun de Geschlechter an de Generatiounen.

Eng Jugendzäit? A wat fir engem Alter.

Éischen Deel: *Altertëm, bis 476*

Paideia, Erzéiung, Pedagogie ... dat etymologesch op de griichesche *Sklav* hiweist, dee mat de Kanner an d’Schoul gong an en ënnerwee Respekt, Sechbehuelen an e Minimum u Wesse bäibrouch. – Wäit vun engem Pedagog senger Aufgab haut!

Jugend, da’s a Griicheland Zesummeliewen, Zesummeniessen, Zesummenexerzéieren. An, natierlech fir déi Zäit, Pederastie, Kanner geschlechtlech gären hunn – wat Pedophilie etymologesch *net* seet; da’s Kanner gären hunn, ouni de sexuellen Akt –. Bei de Griichen heescht et och: Vun engem Erwuesse léieren. Eng kollektiv Léier op Käschte vum Staat, fir duerno Responsabilitéit an der *polis*, der Cité, dem Staat ze hunn. Schéine Kierper a schéinem Geescht hunn. D’*paideia* fir d’Jongen, eng rude Discipline: sou vun 9, 10 Jor u bis

se *aptes pour la cité* sinn, mat ronn 16 Joer. D'Meedercher ginn doheem erzunn.

Wéi soll schonn de Sokrates gesot hunn: "*D'Jugend gött all Dag méi domm.*"

Bei de Réimer ass een en "Kand" (*infans*, *enfant*) bis siwe, dann e Bouf (*puer*, > *puérité*), bis een der 17 huet, een *adolescent* bis 30, e *iuvenis*, een "Jonken", bis 46 an e *senior* bis 60; dann: ee *senex*, een Ale bis een der 80 huet; duerno ass ee scho laang doud oder *aetate proventus*, iwwert den Alter eraus. Dobäi louch den Duerchschnëttsalter bei ronn 30/33 Joer!

D'Meedchen ass vu siwen un eng (*virgo* oder *puella*), vu 17 u bestuet, da *matrona*, Familljemamm (tëscht 30 a 46), duerno *anus*, eng al Fra, déi, déi keng Kanner méi ka kréien. Wéini ee kee jug leche méi ass, hänkt vum *pater familias* of oder vum Tüteur; sou laang dee lieft, sëtzt en op allem wéi d'Kluck op de Eeër an de Jugendlechen waart op säin Doud, deen en ënnert Ëmstänn selwer provoziert. Roum huet eng Jugend, déi kämpft a kricht, zënter 753 virun der Zäitrechnung a scho virun an nach *laang* duerno. Ausbildung: d'Juegd a Philosophie, Staatsrecht a Rhetorik; Fräizäit: Jongegemeinschaften a Lupercalia, Bordeller, Circus an Theater, deftegen, héchstens Plautus an Terenz oder Mimen, Farcen a phalleschen-bal pornografeschen Theater, eventuell griichesch Heldentragedien, wou Gëtter, Helden a Mënsche zerstach an zerschnëppelt ginn. Gestrooft gött streng. De Rite de passage ass, wann de Jong eng *toga virilis* kritt, e Mann an e fräie Bierger gött an an d'politescht Liewen trëtt. Dat heescht *net*, datt en erwuessen ass; dat gött en, wann e sech bestiit an säi Papp stierft, *hie selwer* deemno Pater familias gött ... ënnert Ëmstänn mat bal 50!

Zweetens: *D'Mëttelalter, 476 bis 1492.*

Ritter, *la belle gente dame* an den Amour courtois, d'*chanson de geste*, gekoppelt mat deels vülgärer Sprooch (nëmméi Latäin), Tournoisen, Kräizzich a *chevalerie* an Heldenepos, d'*Table ronde*. Da's mat 20, 25 mat Rite de Passagë wéi *adoubéiert*, zum Ritter geschloe ginn; `t schwiert een, trei ze sinn an ze hëllefen, wann Nout u Mann a Fra ass, an `t kritt e Protectioun vun uewen, fir kënnen Abenteuer sichen, Turnéier gewannen, am Krich doutschloen a vergewalteen, um Kräizzuch Tierken a Véier deelen, vill, am léifste bestuete Fraen *psychesch* a säi Pränz oder säi Kinnek *physesch, sexuell !!* erueweren.. Jonktem ass gläich Muecht. `t ass d'Quête! Vun 9, 10 un. *Chanson de Roland, le Conte du Graal, Lancelot a Galehaud* sinn nei, mat pornorosa Brëll ze kucken: eng déif, sexuell ausgeliefte Männerléift. Schoul? E bëssi. Grad genuch, fir knapp liesen a scho guer net schreiwen ze kënnen. Do fir kennt een een, deen dat kann.

D'Fra? Bleift kolateral; kee kolaterale Schued, mä bal ze schued, fir just e Mëttel zum Zweck ze sinn. Si soll schéi sinn, gescheit, liesen a schreiwe kënnen a Kanner op d'Welt setzen. Schoul? Neen. Just Privatunterrecht, doheem, an der Bueg.

Eng Jugend, e Schwäert am Grapp ... oder eng Heekel. Den Alter vun der voller Responsabilitéit, wéi den Augustin prekoniséiert: sexuell agressiv, morbid agressiv, eng Jugend, déi d'Geld ewechgëtt fir Banqueten, Sëffegten, Hourerei, Tournoisen, Päerd, Luxu, Fraen, moudescht Gezei an ëmmer erëm Plëséier. Wéi hirer geckegster a verschwenderegster een, den Giovanni Battista Bernardone, méi spéit bekéiert a bekannt als Franz vun Assisi. "Houer Sodomiten" huet den Augustin sollecher nach genannt. Eenzeg Rettung nëmméi Jugendlechen ze sinn: Sech bestueten, *pater familias* ginn oder einfach ... ee Pater. Si sinn intolerant, op fir all Zort vu Gewalt, am Dag an zemol nuets.

En Adlegen um Päerd paradéiert op der Markusplaz zu Venedeg mam Päerd, dat e Kand doudtrëppelt. Eng Jugendsënn ee vum Adel, e Jonken, dee sech defouléiere soll. An anere Wierder: keng Strof.

Jugend: Wëller, Gangster; deels Mäerderer (*juvenis in armis*, an de Krich), deels Mee68er am Mëttelalter, revoltéiert Jugendlecher.

An *allen* Zäiten, am Fong.

En typescht “Jugend”-Phänomen.

Gemeinschaft, Elteren, Noblesse ... d’Gesellschaft toleréiert dat *net* a kämpft dergéint: mat Justiz a Prisong, Strofen a Streech.

Jugend. Mann op fir Wëssen. Réischt dann, wann d’Uni opkënnt ... an déi frequentéiert eng *aner* sozial Schicht: de stater Bierger.

An “friemen” Kulturen (wéi der jiddescher) läit d’Enn vun der Jugend am Mariage oder dem Rabbinertem; dat biblescht Wëssen, nëmme fir Männer, ass nëmme fir Mäenner; fir d’Fraen de Stot. Schon als Kand erzitt de Rabbi a schléit dran. De Jugendleche stiicht der, ass op Sich no liichte Fraen (oder Männer), *däerf* dat, well e jonk ass. Bis Enn vun der Jugend, wann de Mann Fraen nogelaf a sech, déifreliéis, kaséiert.

Op Biller a Miniature kann ee Jugendlecher gesinn, bäerteg, kleng illüstréiert, jonk. Jonker aus der Adelsschicht oder der héijer stieds Bourgeoisie. *Deenen* zou Gesellschaftsklassen, vun deene Biografien an öffentelch resp. privat a reliéis Dokumenter zeien. Déi *aner*, ënnescht, d’*laboratores*, si mann erfuerscht an nach manner dokumentéiert ginn. eng immens Lacune, fir eng sozialequilibréiert Geschicht vun der Jugend ze schreiwen an ze zielen.

’t sinn awer déi jonk Erwuessen, jo, Jugendlecher, déi studéiere ginn an d’Noblesse iwwerhuelen. Si setze sech lo selwer en scène. *Fous de leur corps et de leur esprit*. Fraebesieess. Mä *si* däerf net op d’Uni. *Nach* net.

Di Jugendlech! D’Garante vun der Onuerdnung, *Burschenschaften* (a virdu well *Knabenschaften*) ... iert se sozial “recüperéiert” ginn. Wéi ëmmer. D’Jugend suert fir Liewen, nuets, a fir Gewalt, verbaler a physescher, schléit op alles, wat sech eegent

a mécht “Musek”, Karemusek, Charivari, organiséiert d’Fuesent, dréit Masken, deet fäerten an iwwerdreift dacks esou (confer hir *xénophobie bornée*), datt d’Duerf- a Stadautoritéiten agräifen an duerchgräifen an *ergo* di Jugendlech d’Erwuessewelt *ugräift*.

Fir d’Gesicht net komplett ze verléieren, gräift d’Gesellschaft zu engem Paradox: Deurchgoe loossen ka si dat *net*, haart strofen awer och net; also kënnt et zu *Knabengerichte*, *Scheingerichte*, d’Strof ass minimal, mä `t gött eng, an de Prisong ass méi Schän as wéi e representativ wier.

E kulturellt Phänomen. – D’Jugend gött an den *Temps modernes* de Refuge vum Disorder.

Drëtt Kapitelchen: *D’Temps modernes*.

Der franséischer Geschichtschreiwung no d’Epoch *1492 bis 1789*.

`t soll een Alen a Kranken de Schlof net stéieren, net dee vun de *gens bien pensants*.

Jugend, eng *période chaude*, wou awer la *haine* manner weit wéi *l’amour*; mä dëse kann Haass ginn, wa Léift bedrunn oder net erfëllt gött. Lidder beleidegen, arrogant Messerpickerten (d’Mazzapichien) gi Jugendleaderen, Rebellen, mat der Zäit Mafiosi, reliéis Fanatiker oder RAFler, *brigade rosse*, Mussolinisten ... all déi si Jonker. Si gi mam Mouvement al, si sinn et net, wann e lassgeet.

Mat oder ouni *consensus parentum* oder der Kierch, déi souwisou, kathoulesch oder protestantesch, der Jugend déi schäerfste Levite liesen an déi bluddegst Gehirwäsche kennen. Bis op de Holzkoup. Hexe waren *och* jonk Fraen. D’Jeanne d’Arc (15. Joerhonnert) war keng Helleg, mä eng jonk Fra, kämpferesch, an anescht, wéi mer si presentéiert kréien.

De Michelangelo oder Angelo Merisi, Caravaggio genannt, e groussen italiéinesche Moler aus dem Fréibarock ass ee

sympomatesche Personnage fir déi Zäit: wëll, liicht Psycho, huet een erstach, lieft aarm am Misär, huet keng Hoffnung a leit drënner; eenzeg d’Konscht hält en iwwer Waasser: en alternative Radikalen, deen der vill imitéiere wëllen. Jiddefalls sou laang e lieft. Duerno verschwënnt dat jonkt carravageskt Temperament fir 20- an 30järeg Jonker. `t ass elo dem Jonktem seng *Natur*, déi en sou mécht am Gesellschaftsbild. *Krich* ass *in*. Den Drëssegjärege vrun allem, deen all jonkem Bierger, all jonkem Adlegen an all jonkem Wouscht eng Arbalète oder e Mëschtgräf an de Grapp dréckt a seet: “Gitt hin, a schlot futti!” – “Alles?” – “Alles. An All!”

Fir e Jonken, vun 13 Joer bis 39, *déi* Geleeënheet, Geld, Eier a Muecht ze gewannen.

D’épreuve militaire, *déi* Geleeënheet Een ze ginn. an de Fraen z’impressionéieren. Déi aner violéiert en. Zaldot: staark a gesond, net gebilt, mä frou mat Alkohol, prett fir Tuberkulos a Patritissem, Kolonialisatioun an Herrschermoral. De Jonken denkt en huet et gutt, well en Zaldot stierft, ouni ze wëssen, wien en doutgemaach huet. De Ritter wosst et. Wat ass besser?

Véiert Kapitel: *D’Temps contemporains. Vun der Franséischer Revolutioun un.*

De Jugendlechen, e Wanderer tëscht zwou Welten. Rhetorik vum männlechem Doud! En neien, universell obligatoresche Wäert.

Dësen neie Jugendleche kënnt aus der Stad an aus dem Duerf, dat gi wëllt wéi d’Stad. Dee leschte Moud kleet en, hie séngt an danzt no er, ässt nom neitste Goût ... da’s lo *säi* Rite de passage mat 20 oder méi; en erfënnt eng eege Sprooch, palavréiert, säift, verkassematukelt, klaut, schléit Kamédir, spillt Kaméidistécker an dreemt vum *killereschen* Zaldoteliewen. Dran- an doutschloe fir Gott an d’Heemecht ... och wann e béid net kennt. E séngt d’Marseillaise oder d’Internationale. D’Männernuechte sinn nach ëmmer wëll, “gewalt”eg, d’Erzielungen déi vu Krich an hiren Helden. Nei Ritte

kommen op, heemlech gemaach, Sknadaler gi vertuscht, Sëffer ginn am Gruef leiei loosst an d'Meedercher sinn déi, déi hëllefen.

D'19. Joerhonnert vrun allem ass d'Jugend-Zäit vum "wëllen Aarbechter" vs. Akademiker, vun Demokratie vs. Nationalissem. De Jugendalter ass en Esprit frondeur, ass Libertinage, ob et ëm Léierbouwe geet oder Klenggängster, Aarbechterin oder Néiesch. Aarmut a Vagabondage, Gruppebewosstsinn oder Laxismus charakteriséieren déi Zäit, wou, wann et schif geet, d'Doudesstrof wénkt. Patron a Famill hunn d'Hand op der Jugend, déi dat alles net ze vill eescht hëlt an dach sech mam Eelerginn duckt. Éischt Kommioun oder Passageritte stellen d'Grenzen duer vu Jugend op Erwuesseginn, mat 18 Joer. D'Jugend huet et schwéier, ass militaristesch ugehaucht oder anarchistesch a Jugendbanden. – Fir Aarbechter oder Handwierker ass d'Famill Zukunft: Aarbechter gi wéi de Papp oder de Betrib iwwerhuelen. Idem fir d'Fra: 1897 schaffe bal grad sou vill Fraen an der Groussindustrie wéi jonk Kärelen ... an nach ze vill Männer mengen, den *Droit de cuissage* ze hunn.

Di mannst meckeren a revoltéieren.

Den Enseignement tendéiert uniform ze ginn: fir se all. Deels a vetüsten, faule Gebaier, mat schmueler Aula, sténkeger Kantin, mat brutalem Enseignant oder där een, deen di krass, frech an arrogant Jugendlech ëm de Fanger wéckelen. Liese mer Hugo, Zola, Dickens. D'Sexualitéit gött prbéiert, ausgelieft, deviéiert, *bi*-sexuell probéiert (Robert Musil, *Der junge Törless*), de Jugendlechen ass gestéiert, de *Paria* vun der Mënschheet.

D'Schoul, nach eng *Bastille*, déi ee stierme muss.

De Jugendleche fanne mer a revolutionäre Beweegungen erëm: Dekabristen, Carbonari, Wandervögel ... da Kommunismus, Faschismus, Nationalsozialismus. Eng Waff am Grapp. – Wat een herrlecht Joer, 1914!! Krich!! De Jugendlechen freet sech fir an de Krich. Stierwe mat 18, 20, fir säi ale Generol, fir seng Heemecht!! Absurd, mä wouer. Agetriichtert vun den Erwuessenen, déi op Geld a Muecht wëlle sëtze bleiwen an u Waffeverkaf an Opputschmëttel

nach *méi* verdénge wëllen. Di Jugendlechen? Wuessen no, demografesch.

Faschismus gëtt e Liewesstyl, eng Moud, e soziale Sportsgeescht, e flotte Kierper, eng gutt Meenung vu sech als fasziniertem Faschist: jonk fir ëmmer, jonk och am Alter. Mussolini an Hitler, Kultobjeten. Déi Al solle réckelen, déi Jonk kommen no. Den Nazi, en Zaldot vun enger Staatsiddi, enger kranker, jo, mä dat wollt an der Drësseger kee wëssen. Gewalt ass gefrot géint “Mënschematerial”: paréier oder krépéier a krépéier séier, wann s de net blond bass wéi den Hitler, riicht wéi de Goebbels a schlank wéi de Göring. Da’s Aryer-Moral fir HJ a BDM.

Schluss. *Froen.*

De Jonktem muss lëschtég sinn.

De Jonktem ass mutwëlleg, geckeg.

De Jonktem ass geck an den Alter ass kënterlech, de Jonktem ass kannerzeg, den Alter ass granzereg.

Den Iwwergank vu Jugend op Erwuesseginn, wéini war en? Ongeféier? Wéi ee schaffe goug oder bestuet gouf? An haut?

D’Jugend ass d’Preparatiounsphase op d’Erwuesseliewen, och wa se ongedëlleg ass. Oder *Fureur de vivre* am *american way of life* an de 50er, 60er, mam Betty a mam Johnny an engem Grupp, a mam Pir ... am *peer-group*. “Subkultur”, brëlle Staat an Elteren, “Téitscheemeren”, Knätschgum am Monn, Elvis am Kapp: Déi sinn d’Gängster vu muer. Am Prisong: Jonker. Um elektresche Stull: Jonker. Männer, ganz seele Fraen.

Ass d’Epoch vun der Jugend op en Enn gaang? *No 68*? Passt si sech un? Ass se passiv ginn? Apathesch? Net engagéiert? – Ee Perséinlechkeetsverloscht? Mat 14? Trotz hei an do studenteschem a

sozialem, deels reliéisem Radikalisse? Beim Mann (well d’Fra versicht hir “Positioun” am Beruff an an der Famill ze stellen.

Weist Iwwerfloss Léisungen oder bréngt en nei Problemer? Well Pub a Reklamm mer ëmmer méi Luxus virgaulen, wat grad sou mann Sënn mécht, wéi d’Ekonomie extragalaktesch mat neien “Mineuren” fir ëmmer méi PIB-Räichem a fir eng *nano*-Minoritéit ze reaktivéieren.

A senger Recherche iwwert d’Geschicht vun der Jugend, déi alles, mä keng lineär ass, ass den Historiker op Hëllefächer ugewisen, fir sech vun den Héichkulturen iwwert d’Griiche bis haut een eingermoosse komplett Bild vun der Jugend an hirer Geschicht an der Gesellschaft ze maachen: op Anthropologie, Psychologie, Kultur, Soziologie, Demografie, Ethnologie a Biologie; hie muss an *aner* Kulture wéi eis wullen a luisse goen.

D’*modern* Jugend, haut? *Up to date*? Moudebewusst? Unisex Jeans? Vun allen Tabue befreit? An d’professionell Zukunft?

Dat si Froen *un iech*, als jonk, 25 Jor al Entente, déi lo “erwuessen” gëtt. Froe, déi ech net beäntweren; ech sinn Historiker, an den Historiker ginn dës Froen an Äntwerten eréischt eppes un, wann d’Froe gestallt sinn an d’Äntwerte scho laang bis do leien.

Ech soen Iech Merci fir d’Nolauschteren.